

Täysistunto

Torstai 21.9.2017 klo 9.59—21.24

28.2. Suullinen kysymys pienituloisten eläkeläisten toimeentulosta (Ilmari Nurminen sd)

Suullinen kysymys SKT 118/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Nurminen.

Keskustelu

16.11 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Olen tavannut kesän aikana runsaasti kansalaisia, ja moni iäkkäämpi henkilö on lähestynyt ja kysynyt, mitä on tapahtunut, kun käteenjäävä eläke tahdo riittää enää elämiseen. Tämä ei ole ihme, sillä eriarvoisuus on lisääntynyt ja ihmisten toimeentulo on vaikeutunut Sipilän hallituksen politiikan toimesta. Esimerkiksi lääkekorvausten leikkaukset ja terveydenhuollon asiakasmaksujen 30 prosentin korotus koettelevat varsinkin ikääntyviä ihmisiä. Helsingin Sanomat kertoi tällä viikolla, että 350 000 terveydenhoitomaksua on mennyt ulosottoon ja määrä on kasvanut rajusti vuodessa. Myös valtiovarainministeriön arvion mukaan tuloterot ovat kasvaneet.

Nyt käsittelyssä olevan budjetin myötä rikkaat saavat jopa 400 euroa lisää vuodessa, kun pienituloisilta otetaan jälleen pois. Tämä ei ole oikein. Arvoisa ministeri Mattila, onko tämä mielestäsi oikein? Miksi budjetti antaa jopa 400 euroa varakkaille, kun köyhimmiltä kansaneläkeläisiltä otetaan pois?

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Nurminen, muistutan tähän saliin kuuluvasta teitittelystä. — Ministeri Mattila vastaa.

16.13 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Vastaan osaltani. Olen sitoutunut tietysti tämän hallituksen ohjelmaan, ja tehtävänäni on ollut tuoda se esitys pöytään, mikä tällä hetkellä on ja liittyy julkisen talouden tasapainottamiseen. Haluan kuitenkin korostaa sitä, että tämä haarukka, mitä nyt esititte, on sieltä keskimäärin otettu eikä koske kaikkia näitä, joita tämä jäädytys täällä koskee.

Mutta onko se oikein? Minusta on oikein, että jokaisella täytyy olla oikeus perustoi-meentuloon, lääkkeisiin, ruokaan, kotiin, ja pitää katsoa sitä kokonaisuutta, miten ihmiset arjessa pärjäävät. Ja kyllä, hallitus on tässä puoliväliriihessään myös tuonut korotuksia muun muassa takuueläkkeisiin ja vähimmäispäivärahoihin, ja meillä on myöskin menossa pääministerin asettama Juho Saaren eriarvoisuustyöryhmä. Tämä on koko hallituksen asia — pitää huolta taloudesta, julkisista menoista, mutta myös luoda kasvua ja työpaikkoja Suomeen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

16.14 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten te, ministeri Mattila, tiedätte, tämä takuueläkkeen nosto koskee vain pientä osaa eläkeläisistä. [Välihuutoja] Meillä on yli 600 000 eläkeläistä, jotka saavat kansaneläkettä, ja olette leikkaamassa niiltä, jotka saavat täyden kansaneläkkeen, peräti 240 euroa vuodessa.

Me sosiaalidemokraatteina haluamme parantaa kaikkien pienen- ja keskitulosten ihmisten toimeentuloa. Me olemme jo vaatineet hallitukselta toimia etenkin ikääntyneiden naisten ja pientä työeläkettä saavien toimeentulon parantamiseksi. Tämä tarkoittaa, että elinkustannusten nousu huomioidaan, työeläkkeiden verotusta korjataan ja kansaneläkkeen tasoa parannetaan.

Arvoisa ministeri, nyt varmasti moni kuulija haluaa saada teiltä selkeän vastuksen: onko eläkeläisten asemaan tulossa aitoa parannusta tällä hallituskaudella, eli tartuttekko esityksiimme eläkeläisten toimeentulon parantamiseksi?

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärtääkseni myös tuohon jo vastasin, että totta kai hallitus katsoo kokonaisuutena maan taloutta, julkista taloutta, jota osa on myös palvelut. Meneillään on sote-uudistus, jonka tarkoituksena on turvata palvelut ikäihmisille, mutta totta kai myös kaikenikäisille.

Totta kai oppositiossa teillä on mahdollisuus tehdä oma varjobudjettinne. Kiitos siitä, että niin olette tehneet. Hallitus tekee oman ohjelmansa, ja minä väitän edelleen, että tämä pitää huolta yhteiskunnan turvaverkoista. Mutta ei pidä unohtaa sitä keskustelua, mitä kuvasitte, mitä turuilla ja toreilla käydään. Minäkin käyn siellä. Käyn kuuntelemassa aivan mielelläni — varmasti yhtä mielelläni kuin tekin — vanhuksia, kaikenikäisiä, ja näitä huolia tuodaan yhteisiin neuvottelupöytiin.

16.16 Susanna Huovinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjettikeskustelussa tällä viikolla on monia kertoja todettu se tosiasia, joka on tutkitusti osoitettu, että tuloerot maassamme ovat kasvussa. Nämä tuloerojen kasvut johtuvat myös hallituksen päätöksistä, joilla te leikkaatte jo valmiiksi kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ihmisiltä. Tämä on myös tuhansien ja taas tuhansien suomalaisten arkikokemus. Me emme voi vähätellä sitä faktaa, että moni ihminen joutuu miettimään, mennäkö lääkäriin vai ruokakauppaan, ja tämä kysymys on iso myös yhteiskunnan kannalta, koska me tiedämme, että yhteiskunnankaan etu ei ole se, että lääkäriin menoa esimerkiksi pitkitetään ja vaivat vaikeutuvat ja hoito kallistuu. Tämä yhtälö käy kalliiksi myös yhteiskunnalle. Ja nyt haluaisin, arvoisat ministerit, kysyä: kun te lähetätte niin monenlaisia signaaleja kuntakentälle, niin voisitteko yhdeksi asiaksi ottaa sellaisen asian, että ohjeistaisitte kuntia siitä, että kunnat voisivat myös jättää perimättä takaisin näitä kuluja, jotka ovat aivan kohtuuttomia joillekin ihmisille ja lihottavat itse asiassa vain perintätoimistojen tilipussia?

16.17 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on viitattu tämän viikon Helsingin Sanomien artikkeliin ja tähän isoon määrään ulosotossa olevia maksuja, jotka ovat koostuneet ihmisten julkisten palvelujen käytöstä. Minustakin tuo summa ja määrä oli hätkähdyttävä, ja se on osa köyhyyden ilmiötä. Ne tilastot eivät aivan yksiselitteisesti avaa sitä, kuinka monen ihmisen asiasta on kysymys. Voimme vain arvailla, että kysymyksessä saattaa olla ihmisryhmiä, joille on kasautunut hyvin paljon näitä maksuja, ehkä monisairautta, tai yksi syy on tietysti myös se, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

kun ihminen sairastuu, niitä maksuja tulee monella tavalla, niin lääkkeistä kuin sairaalapäivistäkin.

Mitä tulee tuohon signaaliin kunnille, josta edustaja Huovinen totesi: Olette aivan oikeassa. Meidän asiakasmaksulaki nykyisellään antaa 11 §:n nojalla mahdollisuuden siihen, että kunta voi tehdä päätöksen jättää perimättä ihmisen toimeentuloon ja taloudelliseen asemaan vedoten ne maksut, joita häneltä muuten perittäisiin. Itse asiassa kunta on velvoitettu tekemään tuon asian, [Puhemies koputtaa] ennen kuin ihmisen on mahdollista saada toimeentulotukea, muiden kuin tasasuuruisten terveydenhuollon maksujen kohdalla.

16.18 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous kasvaa, ja työllisyystilanne on hiukan kohentunut. Moni asia menee parempaan suuntaan, mutta vähävaraisilla eläkeläisillä on yhä vaikeaa. Keskieläkkeiden noususta on puhuttu, mutta kylmä tosiasia on se, että 75 prosenttia eläkeläisistä ei koskaan saavuta keskieläkettä. Peräti 337 000 eläkeläistä saa tililleen kuukaudessa alle 1 000 euroa, monet vielä paljon vähemmän. Kansaneläkkeellä, takuueläkkeellä ja pienellä työeläkkeellä elävät kansalaiset ovat usein suurissa vaikeuksissa korkeiden asumismenojen, kalliiden lääkkeiden ja muiden elämän välttämättömyyksien maksamisessa. Hallituksen tulee tarjota taloutensa kanssa kamppaileville vähävaraisille eläkeläisille konkreettisia toimia, ja kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: onko teillä esittää mitään muuta kuin 15 euron takuueläkkeen korotus?

16.19 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärtääkseni tähän jo kertaalleen olen vastannut. Takuueläkettä on juuri nostettu sen takia, että ne ovat pienimpiä eläkkeitä. On tietysti perin juurin harmillista, että pienet yrittäjäeläkkeet ovat edelleenkin hyvin matalia ja työeläkejärjestelmä korjaantuu vasta ajan kanssa. Samoitte voin todeta, että lääkekatto on periaatteessa laskenut nyt tämän hallituskauden aikana. Meillä on edelleen olemassa tukijärjestelmä asumistukeen, toimeentuloon, myöskin lääkkeisiin, ja niin kuin tässä kuultiin, tämä asiakasmaksulaki myöskin turvaa sen, että maksu voidaan jättää perimättä vähävaraisuuden vuoksi.

16.20 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että budjettiriihessä maan hallitus on tarkkaan pohtinut, mitä me voisimme tehdä sata vuotta täyttäneessä isänmaassa pienten eläketulojen varassa elävien ihmisten parhaaksi, ja on hyvä, että takuueläkettä korotettiin. Se ei vielä yksin riitä: on todella hyvä, että hoitotuen perusosaa korotetaan niin, että se on 70 euroa ja 50 senttiä kuukaudessa. Se on tärkeä tuki niille eläkeläisille, jotka ovat pitkäaikaisesti sairaita tai vammaisia. Tämä hoitotuen korotus oli todella tärkeä.

Mutta kokoomuksen eduskuntaryhmä toivoo, että mahdollisimman pian eduskuntaan tuotaisiin se kotihoidon maksulaki. Meillä on pitkäaikaishoidosta on lainsäädäntö, mutta niille, jotka kotipalveluita käyttävät, ne maksut ovat hyvin eriarvoisia, ja ihmiset ovat hyvin vaikeassa tilanteessa. Kysynkin ministeri Saarikolta: milloin saamme tuon lain? Sen piti tulla ministeri Huovisen aikana vanhuspalvelulain myötä, mutta sitä ei näy eikä kuulu. [Susanna Huovinen: Te olette kuitenkin hallituspuolue!] Toivomme, että se tulee pian.

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan tuosta aikataulusta: Kysymys on oleellinen ja liittyy keskeisellä tavalla myös sote-uudistukseen, siis niihin palveluihin, joita me nyt yritämme ihmisille teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

dä paremmiksi — ja tulemme tekemään. Nyt keskustelemme siitä, että voimmehan jatkosakin yhteisten varojen puitteissa pitää huolta siitä, että ihmisten oman maksuosuuden — sen ison potin, joka on noin 1,4 miljardia yhteisvaroja ihmisiltä asiakasmaksuina — ei tarvitsisi kasvaa, vaikka meillä palveluiden tarve ikääntyvän väestön vuoksi varmasti tulee kasvamaan.

Tämä asiakasmaksulainsäädäntö on ministeriössä valmistelussa, se on ollut pitkään. Ja olen aivan samaa mieltä, että asia on hyvin monimutkainen. Pyysin saada selvitystä ja kysyin, voisiko joku lyhyesti kuvailla, mikä on suomalainen asiakasmaksukäytäntö vanhustenhoidossa. Yksiselitteistä vastausta ei ole. Kuntien käytänteet ja kriteerit ja maksujärjestelmä yhdistettynä vieläpä asumistukeen ja toimeentulotukeen ovat erittäin monimutkainen asia. Ja kyllä, tulen huolehtimaan siitä, että lainsäädäntö [Puhemies koputtaa] on täällä tämän vaalikauden aikana. [Sari Sarkomaa: Hyvä vastaus, kiitos!]

16.22 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki tiedämme, miten monin tavoin luottotietojen menetys hankaloittaa ihmisten elämää. Vielä epärealistiselta se tuntuu, jos luottotiedot ovat menneet sen takia, että äkillisen sairastumisen vuoksi kotiin tullutta satojen eurojen laskua ei pienistä tuloista pysty hoitamaan. Ulosottoon menneiden sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen määrä on kasvanut hurjasti, ja hallitus ei voi minusta väistää tässä vastuutaan pelkästään vetoamalla kuntien mahdollisuuteen jättää asiakasmaksut perimättä, kun tutkijan mielestä keskeinen syy on hallituksen puolelta tullut voimakas viesti asiakasmaksujen perimiseen — sekä asiakasmaksukorotusten kautta että myös sitä kautta, että kuntia voimakkaasti kannustetaan asiakasmaksuja perimään. Eikö nyt olisi paikka hallitukselle muuttaa tässä asiassa linjaansa, niin että Suomessa jälleen köyhälläkin on varaa sairastaa?

16.24 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): On aivan totta, arvoisa puhemies, että tämän vaalikauden aikana asiakasmaksuja on lainsäädännön nojalla korotettu [Paavo Arhinmäki: 30 prosenttia!] ja samalla on pidetty edelleen huoli siitä, että kunnalla on mahdollisuus jättää vaikka kokonaan terveystieteiden käyttömaksut perimättä tai — niin kuin suurin osa kunnista on tehnyt — rajata tietyt väestöryhmät, vaikkapa elämäntilanteeseen tai ikään vedoten, sen ulkopuolelle. [Antti Lindtman: Käsienpesu jatkuu!]

On aivan selvää, että asiakasmaksulain puitteissa tätä mahdollisuutta perimättä jättämiseen kunnat käyttävät aivan liian vähän. Siihen liittyy kuntien taloudellinen tilanne. Sen taustalla taas on hyvin pitkälti viime vaalikaudella tehty erittäin merkittävät valtionosuusleikkaukset nimenomaan kuntien taloudesta. [Välihuutoja]

16.24 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä ulosottoon menneet asiakasmaksut kertovat karmeinta kieltä siitä, missä hädässä, köyhyydessä ja pienituloisuudessa iso joukko ihmisiä elää. Tässä tilanteessa hallitus usein korostaa, ja nytkin on kovasti korostanut, sitä, että se pystyy vähentämään valtion velkaantumista. Täytyy muistaa kuitenkin, että valtion budjettikirjankin mukaan kotitalouksien velkasuhde on 126 prosenttia suhteessa kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin — 126 prosenttia on velkasuhde. Tästä hallitus ei tunnu olevan huolissaan, ja tämä kotitalouksien velkaantuminen, niin köyhien kotitalouksien kuin varmaan keskituloistenkin kotitalouksien velkaantumi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

nen, on todellinen ongelma. Sekin velka on edessämme ja se on konkreettisemmin kuin julkinen velka.

16.25 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velkaantumisongelma on kasvussa, se on tiedossa, ja ei auta se, että kiinnitetään huomiota pelkästään julkisen sektorin toimijoiden velkaantumiseen, vaan kotitalouksien velkaantuminen ja tietysti yrityssektorin velkaantuminen on kanssa huomioitava jatkuvasti. Tähän myös EU kiinnittää huomiota yhä enemmän.

Myös maksaminen ja maksamisen tavat muuttuvat jatkuvasti, yhä enemmän niin, että kansalaiset erityisesti nuoremasta päästä eivät ihan välttämättä hahmota, kuinka paljon tiettyihin asioihin menee rahaa. Samaan aikaan kulutusluottojen myöntäminen yleistyy ja toiminta muuttuu rahoitusmarkkinoilla yhä enemmän rajat ylittäväksi. Tähän me etsimme vastauksia nyt myös hallituksen rintamalla. Meillä on käynnissä laajat selvitykset oikeusministeriössä positiivisen luottorekisterin edistämiseksi, pikaluottojen tarkemmaksi sääntelyksi ja myös ulosottoon liittyvien eri suojaosuuksien lykkäyskuukausien hoitamiseksi. Eli ongelma on monimuotoinen ja hyvin vaikea, mutta siihen on etsinnässä tällä hetkellä keinoja.

16.26 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuhannet pienituloiset omaishoitajat tekevät arvokasta työtä ja hoitavat rakasta läheistään kotonaan ja näin tekevät valtiolle paljon hyötyä. Omaishoidosta maksetaan pieni omaishoitopalkkio. Kysyisinkin ministeriltä: voisiko omaishoidon palkkion tehdä verovapaaksi, jotta taloudelliset huolet eivät enää rasittaisi liikaa omaishoitajaa? Kun omaishoidossa siitä hoidettavasta on jo paljon huolta, että hän pysyy terveenä ja saadaan hoidettua hänet mahdollisimman hyvin, niin rahahuolet eivät enää sitten painaisi.

16.27 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omaishoitoa ja sen tukemista, joka on äärimmäisen tärkeää, voi lähestyä kahdella eri tavalla: juuri niin kuin kysyjän kysymyksessä, sen taloudellisen toimeentulon näkökulmasta, tai sitten omaishoitajan yhteiskunnallisen aseman ja jaksamisen ja palveluiden kannalta.

Tämä hallitus valitsi omaishoitajien aseman parantamiseksi ennen muuta tämän jälkimmäisen keinon, puhtaasti siksi, että palaute omaishoitajilta oli ennen kaikkea siihen suuntautunut, että he tarvitsevat sen työnsä, omaisen hoitamisen, jaksamisessa valmennusta, koulutusta, vertaistukea, vapaapäiviä ja — mikä tärkeintä — näitten vapaapäiviensä ajaksi riittävän laadukasta ja turvallista sijaishoitoa niille omaisille, joita hoidettaviksi annetaan arvokkaiden ja ansaittujen vapaapäivien ajaksi.

Toinen merkittävä osuus näihin maksuihin ja toimeentuloon liittyen on tietysti omaishoidon tuen maksatus. Pidän ilman muuta perusteltuna, että pitkän aikavälin tavoitteenamme pitää olla maksujen yhdenvertaistaminen. Nythän kunnat voivat päättää [Puhemies koputtaa] niistä itsenäisesti. Maakuntamalli tuo tähän hieman selvennystä.

16.28 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansaneläkeindeksin jäädytykset, palvelumaksujen korotukset, lääkeomavastuun korotukset, sairausvakuutuskorvauksien leikkaukset, energiaverojen nosto, Kelan matkakustannusten omavastuusuuden nosto ja päälle vielä kiinteistöveron korotus, joka näkyy asumiskuluissa riip-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

pumatta siitä, asuuko omistusasunnossa tai vuokralla — aikamoinen kurjistuksen koktaili. Eläkkeensaajien Keskusliiton mukaan takuueläkkeen korotus vaikuttaa noin 40 000:een yli 65-vuotiaaseen. Näiden 40 000:n puolesta on iloittava, mutta samaan hengenvetoon te leikkaatte 600 000:lta kansaneläkkeen saajalta, te leikkaatte näiltä ihmisiltä 240 euroa samaan aikaan, kun hallituksen budjetti antaa hyväosaisille jopa 400 euroa lisää. Antakaa jokin inhimillinen vastaus ihmisille siihen, onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista.

16.30 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meidän keskeinen tehtävämme on pitää huolta siitä, että Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, ja siitä, että hyvinvointiyhteiskunnan tärkeät, yhdenvertaiset palvelut pelaavat. Se, miksi hallitus on joutunut tekemään alkukautensa aikana leikkauksia eri paikkoihin, kipeitä leikkauksia, on johtunut siitä, että me velkaannumme niin paljon, ja me velkaannumme siksi, että meidän talouden kehitys on ollut niin huonoa. Mutta nyt me olemme saaneet tämän muutoksen aikaan, eli talous kasvaa vihdoin, [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] talous kasvaa vihdoin, ja kun me saamme velkaantumista kuriin, niin me pääsemme kohti parempia aikoja, me pystymme turvaamaan ne tärkeät palvelut. Tasavertaiset palvelut, jotka julkinen sektori järjestää, ovat kuitenkin kaiken hyvinvoinnin perusta. [Välihuutoja] Sen tähden me teemme joka päivä töitä, että mahdollisimman moni suomalainen, työkäinen ja työkykyinen, pääsisi töihin ja pääsisi osallistumaan sekä itsestään että lähimmäisistään huolehtimiseen mutta myöskin sitten osallistumaan tähän yhteiseen vastuunkantoon. Ei ole mitään muuta tietä kuin tämä talouskasvun tie. Uskon, että se pienituloisille ihmisille [Puhemies koputtaa] tuntuu pitkältä, mutta se on ainut vaihtoehto.

16.31 Simon Elo si (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on keskusteltu ensi vuoden budjetista ja nostettu kriittisiä äänenpainoja, mikä on, totta kai, opposition oikeutettu tehtävä, mutta tuntuu unohtuvan se, että — ainakin minun mielestäni — jos mahdollista, työ on parasta sosiaaliturvaa. Mitä ollaan saatu tehtyä sen puolesta, [Välihuutoja vasemmalta] se on erittäin merkittävää. Tässä on myös eläkeläisten verotusta kevennetty yhtä lailla kuin palkansaajien, ensi vuonna 270 miljoonaa, ja yhteensä hallituskauden aikana palkansaajien verotusta on kevennetty 1,2 miljardia euroa. Tämä on erittäin tärkeä näkökulma, joka tässä pitää ottaa huomioon, jonka oppositio, vasemmisto-oppositio, unohtaa yhdessä vihreiden kanssa — vesimeloni on vihreä päältä, punainen sisältä. [Naurua] Kysynkin työministeriltä: mitä keinoja hallituksella on ollut työllisyyden nostamiseen, niiden ihmisten auttamiseen, jotka ovat olleet pienituloisia työttömyyden kautta mutta jotka pääsevät nyt työn syrjään kiinni?

16.32 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt lukuisia toimenpiteitä ja jatkaa toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi. Tämä nyt tietysti etäisesti liittyy varmaan tähän kysymykseen, joka täällä alun perin oli, mutta pointti on varmaankin se, että kun me saamme työllisyyttä paremmaksi, me saamme enemmän verotuloja, ja kun me saamme verotuloja, niin meillä on mahdollisuus hoitaa niitä vähätuloisia ihmisiä paremmin kuin tällä hetkellä. Siitä minun mielestäni on kysymys, ja se on varmaan se pointti, mitä edustaja Elokin tässä haki. [Naurua]

16.32 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todellakin juuri näin, että silloin kun talous kasvaa, työelämässä mukana olevat pääsevät nauttimaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

talouskasvun hedelmistä. Mutta niiden ihmisten, jotka ovat perusetuuksien varassa, auttaminen tarvitsee poliittisia päätöksiä. Mitä tämä hallitus on tehnyt? Tämä hallitus on jäädyttänyt ne indeksit, joilla nämä perusetuudet voisivat nousta. Nyt kun talous on tällaisessa tilanteessa, niin haluaisinkin kysyä valtiovarainministeri Petteri Orpolta: olisitteko nyt valmis harkitsemaan sitä, että tuo indeksijäädytys, joka on voimassa vuoteen 2019 saakka, voitaisiin purkaa, että näitten etuuksien — juuri näitten kansaneläkkeitten, jotka on jäädytetty, kaikkien näitten perusetuuksien, sairauspäivärahojen, jotka on jäädytetty — varassa olevat ihmiset pääsisivät myöskin nauttimaan tästä talouskasvun hedelmästä? [Hälinää — Ben Zyskowicz: Perutaan kaikki säästöt!]

16.33 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, että me oikeasti teemme töitä sen eteen, että me saamme julkisen talouden tasapainoon, on ainut tie turvata ihmisille tärkeät palvelut ja myöskin ne tärkeät tulonsiirrot, niin eläkeläisille kuin pienituloisille. Osa tätä hallituksen talousohjelmaa on se, että me olemme tehneet vaikean säästöpaketin, ja meidän on pidettävä siitä kiinni. Mutta nyt kun meillä oli liikkumavaraa kehyksen, sen tiukan budjettikehyksen, sisällä, me teemme täsmätoimia niille ihmisryhmille, henkilöille, joista me arvioimme, että ovat kaikkein heikoimmassa asemassa: takuueläkeläiset, nuoret työttömät erityisenä painopisteenä. On monia asioita, joilla pyrimme auttamaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevia. Mutta me tarvitsemme niitä työpaikkoja ja työllisiä ihmisiä, jotta meillä on verovaroja, kuten ministeri Lindström viisaasti tässä kuvasi. Me tarvitsemme niitä verovaroja, jotta me voimme tulevaisuudessakin pitää huolta tulonsiirroista, eläkkeistä ja palveluista. Sitä työtä me teemme. Mutta täsmätoimia, niitä me teemme [Puhemies koputtaa] merkittävällä tavalla tässä budjettiesityksessä.

16.35 Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Guzenina listasi pitkän luettelon niitä leikkauksia, jotka ovat kohdistuneet tässä yhteiskunnassa heikommassa asemassa oleviin ihmisiin. Hän totesi, että se konkretisoituu sen ympärille, että täyden kansaneläkkeen saajilta leikataan 240 euroa vuodessa rahaa. Samaan aikaan rikkaille tehdään verotuksen kautta tulonsiirto, 400 euroa vuodessa lisää. Se kysymys teille kuului, ministeri Orpo: onko tämä teidän mielestänne oikeudenmukaista? Vastatkaa tähän kysymykseen!

16.35 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta se on oikeudenmukaista, että me teemme töitä sen eteen, että mahdollisimman moni suomalainen pääsee töihin [Välihuutoja vasemmalta] ja pystyy kantamaan huolta itsestään. Kun te luettelitte listaa siitä, mistä on jouduttu tinkimään, niin minä voin luetella listaa kaikesta siitä, mitä on tehty: vähimmäismääräisen sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan ja kuntoutusrahan määrää nostetaan, takuueläkettä korotetaan, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta parannetaan [Välihuutoja vasemmalta] ja vaikkapa varhaiskasvatusmaksuja alennetaan niin, että lähes 7 000 pienituloista perhettä vapautuu kokonaan varhaiskasvatusmaksuista ja keskituloisilla ne laskevat. Hallitus tekee merkittävällä tavalla toimia, jotka kohdistuvat heikompiaisiihin ihmisiin, pienempituloisiin ihmisiin. Mitä tulee taas veropolitiikkaan, joka on yksi osa kokonaisuutta [Jukka Gustafsson: Tulonsiirtoa!] — se ei ole tulonsiirtoa, vaan ne ovat ihmisten rahoja ja me yritämme ottaa niistä mahdollisimman

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

vähän — me teemme veroratkaisun, jossa kenenkään verotus ei kiristy. [Vasemmalta: Pait-si lapsiperheiden!] Ei ole edes kyse veronkevennyksistä.

16.36 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tämän viikon aikana käyneet monta keskustelua tässä salissa eriarvoisuuden kasvusta ja hallituksen tuloeroja kasvattavasta politiikasta, ja kerta toisensa jälkeen olemme kuulleet, kuinka hallituksen ainoa ratkaisu eriarvoisuuden kasvuun on se, että nostetaan ihmisiä työttömyydestä töihin. [Ben Zyskowicz: Onko huono ratkaisu?] Mutta me keskustelemme nyt pienituloisista eläkeläisistä, kansalaisista, joilla on jo työura takanaan. Mitä hallitus aikoo tehdä eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi? Se on se keskeisin kysymys tässä, ja tämä vastaus ei kelpaa. Vasemmistoliiton tilaama laskelma osoittaa, että pienituloisuusaste hallituksen päätösten seurauksena kasvaa nopeimmiten yli 65-vuotiaiden kohdalla. Miltä heistä tuntuu kuunnella näitä vastauksia, joissa ei kertaakaan oteta kantaa siihen, millä rahalla sen pienituloinen eläkeläinen pitäisi tulla toimeen, vaan puhutaan ainoastaan työllisyyden parantamisesta?

16.37 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valintoja joudutaan tekemään. Hallituksen valinta on se, että me huolehdimme palveluista — hyvistä, laadukkaista palveluista — jotka ovat köyhän ja vähätuloiseenkin ihmisen paras ja tärkein turva. Ne ovat hyvinvointiyhteiskunnan perusta — hyvät, tasavertaiset palvelut — ja sen eteen, että me pystymme niistä selviämään, me tarvitsemme korkean työllisyysasteen. Hyvinvointi kasvaa ainoastaan työstä ja yrittämisestä, ja se on se keskeinen tavoite.

Mitä edelleen tulee tähän tuloerojen kasvamiseen, niin tuloerot eivät ole merkittävästi kasvaneet nytkään. Vaikutus on hyvin pieni. Tässä budjettiesityksessä merkittävin asia, mikä tuloeroja kasvattaa, on tupakkaveron korotus. [Paavo Arhinmäki: Ei ole!] Se on merkittävin asia siellä Gini-kertoimen sisällä. Tämä budjettiesitys ei merkittäväällä tavalla lisää tuloeroja, mutta tämän hallituksen työn myötä muun muassa 20 000 pitkäaikaistyötöntä on työllistynyt viimeisen vuoden aikana. [Välihuutoja] On valtava harppaus eriarvoisuudesta tasavertaisuuteen päästä töihin.

16.39 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Jag vill passa på att tacka minister Häkkinen för ett bra svar när det gäller utmaningen med överskuldsättning. Redan ungefär 400 000 finländare har betalningsstörningar, och åtminstone med min rättsuppfattning kan jag inte förstå att de här störningarna kan hänga kvar fast man har betalat skulden.

On vaikea käsittää, miten maksuhäiriömerkinnät monta kertaa jäävät roikkumaan jopa vuosiksi, vaikka itse velka on suoritettu. Tälle kannattaisi ehdottomasti tehdä jotakin.

Man har nästan en halv miljon människor som kanske inte får bostadslån, kanske till och med inte ens kan ingå hyreskontrakt, och en del skjuter upp att fara till jobbet på grund av det här.

Siellä olisi valtavasti positiivisia taloudellisia, dynaamisia vaikutuksia, kunhan tähän aidosti paneudutaan. Haluan kiittää ministeri Häkkästä siitä, että ilmeisesti jotain ollaan tekemässä. Mikä tässä on aikataulu näitten toimenpiteitten osalta?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

16.39 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erinomainen kysymys, koska tämä liittyy aika pitkälti myös siihen isoon kuvaan riskinotosta ja mahdollisesta epäonnistumisesta myös yrittäjyyden polulla. Me katsomme nyt hallituksen sisällä, ja oikeusministeriössä erityisesti, hyvin laaja-alaisesti tätä velkaantumista: mahdollista ylivelkaantumisongelmaa, sen ennaltaehkäisyä ja jälkihoitoa ja myös sitten talousneuvontaa siinä vaiheessa, jossa ollaan vaa'an kieliassessa sen suhteen, mihin suuntaan oma talous käynnistyy. Tähän tarvitaan monenlaisia mekanismeja, ennakkolista seuranta, vastuullisia rahoitusmarkkinoiden toimijoita, mutta sitten myös niitä jälkikäteisiä toimenpiteitä, muun muassa siihen, että yrittäjänä toimiva henkilö voi tietyllä tapaa saada uuden mahdollisuuden konkurssitilanteessa. Nyt laaja-alaisesti katsotaan näitä, ja lupaan, että katsotaan myös tätä maksuhäiriömerkintäpuolta, onko siellä korjattavaa.

16.41 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuperäinen kysymys koski sitä, kuinka köyhät suomalaiset ihmiset velkaantuvat. [Eduskunnasta: Myös eläkeläiset!] — Myös eläkeläiset, nuoret, opiskelijat. — Velkaantumiseen on monenlaisia syitä: se voi olla asuntolaina, se voi olla kännykkälasku, se voi olla jopa terveyskeskuksen käyntimaksu. Täällä on erinomaista keskustelua käyty siitä, kuinka meidän velkalainsäädäntö, insolvenssilainsäädäntö, voisi uudistua vähän modernimmalle tasolle, niin että ihminen ei jäisi sen velkakuorman alle, ei opiskelija, ei eläkeläinen. Olen kiitollinen, että ministeri Antti Häkkänen on aika hyvin täällä meille jo vastannutkin. Mutta ajattelin vielä tarkentaa ministeri Häkkäselä sitä asiaa, tarkoittaako tämä yrittäjän uusi mahdollisuus, kenen tahansa muun suomalaisen velkaantuneen ihmisen uusi mahdollisuus, sitä, että me vihdoin ja viimein saamme Suomeen Amerikan ja Englannin tyyppisen henkilökohtaisen konkurssin, jossa talousasioissaan epäonnistunut ihminen voi vapautua veloista ja päästä elämässä uudestaan eteenpäin.

16.42 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen kysymys. Tätä velkajärjestelyihin ja konkurssiin liittyvää sääntelyä nyt selvitetään ja analysoidaan huolella syksyn aikana ministeriössä, ja sitten alkuvuodesta on tarkoitus tehdä laajemmin näissä velkaantumiseen liittyvissä kokonaisuuksissa ratkaisuja niin, että nämä kaikki sääntelykokonaisuudet nyt katsotaan yhdellä kohtaa, että kokonaisuudesta syntyy mahdollisimman järkevä.

Nyt täytyy olla varovainen, ettei lupaa vielä mitään, tuleeko yrittäjälle henkilökohtainen konkurssi mahdolliseksi ja veloista vapautuminen, koska näihin liittyy sitten myös ongelmia siinä, että Suomessa on yritysrahoitusmarkkina hyvin pankkivetoiset ja siinä pankit voivat sitten myös suhtautua hyvin kriittisesti uusien, aloittavien yritysten velansaantiin, jos liian herkästi pystyy vapautumaan henkilökohtaisista veloista. Siinä voi muodostua myös yrittäjyydelle sitten pullonkaula toisessa kohdassa. Eli täytyy huolellisesti tutkia käyttää ja analysoida tämä tilanne.

16.43 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu lähti liikkeelle ikäihmisten asemasta. Kyllä se on niin, että meidän yhteiskuntamme sivistyksestä kertoo se, kuinka me kohtelemme heitä, jotka ovat rakentaneet tämän maan, kuinka me kohtelemme heitä joka päivä näissä päätöksissä, joita täällä teemme — kuinka me kohtelemme heitä, jotka tämän maan ovat rakentaneet. SDP:n mielestä kasvu kuuluu kai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

kille, myös eläkkeensaajille ja erityisesti pienituloisille eläkkeensaajille. [Antti Kurvinen: Keskustan linja!]

Ministeri Orpo, te puhuitte palvelujen merkityksestä. Haluan muistuttaa, että palveluiden takana ovat ihmiset. Jos te todella arvostaisitte näitä ihmisiä, te peruisitte tämän ajamanne lomaralahaleikkauksen. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Kysyisin sosiaali- ja terveysministeriltä: kun tulee leikkauksia kansaneläkkeeseen, asumistukeen, lääkekorvauksiin ja asiakasmaksujen ja kiinteistöverojen korotuksia ja nämä kaikki kohdistuvat eri kautta samoihin ihmisiin, niin oletteko te arvioineet, miten kansaneläkkeellä tai pienellä työeläkkeellä [Puhemies koputtaa] elävä ihminen pärjää näiden leikkausten jälkeen?

16.44 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti täytyy tehdä kokonaisarvio, ja olette varmasti myöskin nämä budjettilait lukenut. Siellä lukee lopuksi, että tästä pyydetään myös perustuslakivaliokunnan lausunto.

On pidettävä huolta — puolustan kyllä ministeri Orpoa siinä — myös palveluista, totta kai, ne ovat osa sitä ikäihmisen tai kenen tahansa arjessa jaksamista tai korjaamista. Ja kyllä näin on, olen sitoutunut tämän hallituksen ministerinä myöskin siihen hallitusohjelmaan ja julkisen talouden tasapainottamiseen, ja nämä lait ovat tässä ja nyt.

Mitä tulee sitten kiinteistöveroon ja kokonaisveroasteeseen, siitä varmasti vastaa valtiovarainministeri. Mutta meillä täytyy pitää huolta olemassa olevasta palvelujärjestelmästä, turvaverkoista, että meillä on ne eläkkeet, meillä on asumistuki ja muut tuet olemassa, että meillä on sitä pohjaa, mistä jakaa myös niille, jotka eivät ole töissä tai ovat pienillä eläkkeillä. Sitä on valtiovarainministeri tässä myös tuonut ansiokkaasti esille.

16.45 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin vielä kerran tähän lomaralahaleikkauksikysymykseen, kun kerta toisensa jälkeen tuotte tämän virheellisen tiedon esiin. Hallitus ei tehnyt sopimusta. Työmarkkinajärjestöt sopivat niistä keinoista, joilla kilpailukykyä parannettiin, ja SDP tuki sitä. Antti Rinne puheenjohtajana muun muassa on sanonut jälkikäteen, että oli virhe lähteä tukemaan sitä. Minusta se on paras todistus, että te olitte samaa mieltä. Jos te ette ole tyytyväisiä, niin kysykää STTK:lta ja SAK:lta muun muassa, miksi he päätyivät juuri näihin lomaralahaleikkauksiin. Meille olisi käynyt muun muassa yleinen työajan pidentäminen.

Mutta siinä olette, edustaja Lindtman, täysin oikeassa, että meidän on huolehdittava niistä ihmisistä, jotka ovat tämän maan rakentaneet. Tämä teemana ja 100-vuotisen isänmaan kunniaksi jo tänään hallitus lisätalousarviossa on päättänyt, että veteraanien kuntoutukseen ja kotiin viettäviin palveluihin ehdotetaan yhteensä 11,6 miljoonan euron lisämäärärahaa, jotta kaikilla veteraaneilla olisi mahdollisuus päästä kuntoutukseen ja palveluiden piiriin. Tämä on esimerkki siitä, että me teemme jatkuvasti isojakin päätöksiä [Puhemies koputtaa] sen liikkumavaran sisällä, mikä meillä on kaikkein eniten apua tarvitseville.

16.46 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy todeta se, että kuntien työntekijöissä ja valtion työntekijöissä on paljon pienituloisia ihmisiä, joittenka ainoa tulohelpotus on se, että saa lomarahat kerran vuodessa, ja niillä pystyy sitten [Välihuutoja] jotakin mukavampaa tekemään perheelle. Tämä on ihan keskeinen asia. Ja nyt täytyy todeta se, arvoisa valtiovarainministeri, että te, hallitus, olitte sen takana, että julkisen sektorin pienipalkkaisilta naisilta vietiin enemmän kuin keskimäärin palkansaajilta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

[Välihuutoja oikealta] Ne vietiin julkisen sektorin työntekijöiltä. Te kävitte, hallitus siis kävi, näissä työntekijäjärjestöissä ilmoittamassa, että jos ette tee näin, tällä tavalla, tulee pakkolakeja — tulee pakkolakeja, jotka te viette joka tapauksessa läpi. Ja tämä hallitus pakkotti palkansääjäjärjestöt leikkaamaan enemmän julkisen sektorin työntekijöiltä. Siitä me kritisoiimme teitä. [Vasemmalta: Näin se on! — Oikealta: Te annoitte sille siunauksen!]

16.47 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin on hyvin ikävää, että siinä loppuratkaisussa lomarahoja leikattiin ja sellaisilta ihmisiltä ja henkilöstöryhmiltä, joille se on todella tärkeä.

Mutta edelleen sanon, että se oli työmarkkinajärjestöjen välinen sopimus. Tunnen työmarkkinajärjestöt ja tiedän, että te tunnette vielä paremmin: Jos he eivät olisi tätä hyväksyneet, niin he eivät olisi hyväksyneet. Meille, hallitukselle, olisi ollut paras vaihtoehto se, että olisi yleisesti esimerkiksi pidennetty työaikaa se 20 minuuttia per päivä, millä oltaisiin saatu sama kilpailukykyvaikutus, ja tämä on aivan oleellista. [Oikealta: Se olisi ollut tasapuolista!]

Vielä kerran sanon, että te tuitte kiky-sopimusta. Sitä paitsi kiky-sopimusta sellaiseenaan, isona asiana, kannattaa tukea, [Välihuutoja vasemmalta] koska viime vuonna loppuvuodesta meidän vientimme lähti kasvuun ja Suomelle vienti ja sen mukana tulevat työpaiikat ovat paras takuu, että meillä on varaa maksaa palkkaa julkisen sektorin työntekijöille jatkossakin. Sairaanhoidajille, opettajille, lastentarhanopettajille ja poliiseille se on kaikki kaikessa.

16.48 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin tuossa, kun me aloimme keskustelemaan eläkkeistä, että mitähän se eläkeläinen tuolla nyt miettii: kiky-sopimus sitä, kiky tätä. Eilen puhuttiin Mikki Hiiren kaarnaveneistä ja vesimeloneista. Meidän pitäisi keskustella siitä, miten se eläkeläinen arjessa jaksaisi.

Meillä oli kansalaisaloite eläkeindeksin palauttamisesta, ja tuossa keskustelussa tuli esille muun muassa se, että minä ja edustaja Huhtasaari tapasimme Telan lakimiehen, jonka kanssa keskustelimme siitä, onko koskaan arvioitu, jos esimerkiksi palautettaisiin josain määrin indeksiä pieniin ja keskituloisiin tuloluokkiin, ja hän sanoi, että sitä ei itse asiassa ole edes koskaan laskettu. Siitä silloin keskusteltiin täällä salissa. Voisiko tätä lähteä jollain tavalla selvittämään? Aina vedotaan siihen, että eläkerahat eivät riitä, jos se palautetaan kaikkiin tuloluokkiin, mutta ainahan progressiivisuus vähän kaikessa on mahdollista. Voisiko sitä edes tutkia, koska me etsimme nyt työkaluja? Eipä tämä kiky-sopimus varmaan sitä pieneläkeläistä nyt hirveästi hyödytä, se että kuka sopii ja mitä.

Puhemies Maria Lohela: Löytyykö vastaajaa? — Ministeri Mattila.

16.50 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti tästä valtionalouden kokonaisuudesta vastaa valtiovarainministeri.

Se oli hyvä keskustelu, mitä on käyty, kiitoksia edustajalle hyvästä kysymyksestä. Jos me löydämme keinoja, joilla eläkeläisten asiaa voidaan parantaa niissä kohdissa, missä niitä kipupisteitä tunnistetaan, ja jos tällaista keskustelua ei ole käyty, niin ei minulla henkilökohtaisesti ole mitään sitä vastaan. Tästähän voi vaikka edustaja sitten keskustelualoitteen tehdä. [Leena Meri: Tässä sen tein, olkaa hyvä!]

Mutta niin kuin sanoin, valtionalouden kokonaisuudesta vastaa valtiovarainministeri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2017 vp

16.50 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy jälleen kerran palata siihen perusasiaan, että eläkkeiden maksukyky tänään ja tulevaisuudessa on kiinni siitä, mikä meidän työllisyysaste on. Se, että työllisyysaste on riittävän korkea — hallituksen tavoite on 72, ensi vuosikymmenelle me tarvitsemme 75:n työllisyysasteen — takaa sen, että me pystymme lunastamaan eläkelupauksen, joka on annettu, jotta meidän eläkejärjestelmä kestää mutta meillä on myöskin samaan aikaan varaa rahoittaa meille kaikille tärkeät palvelut. Työllisyysaste ja hyvä työllisyyspolitiikka on parasta eläkepolitiikkaa, mitä me voimme tehdä.

Kysymyksen käsittely päättyi.